СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 258. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 4 листопада 1932. VOL. XL. No. 258. Jersey City, N. J., Friday, November 4, 1932. THREE CENTS.

ЙОНҐ ЗА СВОБІДНЕ ГОЛОСУВАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Овен Д. Йонґ, голова „Дженерал Електрік Компані", у відповідь на запити робітників компанії в справі голосування на президента, відповів, щоби кождий голосував відповідно до свого переконання. Він каже, що край потребує вільного вислову виборців, позбавленого всякого примусу. А „Дженерел Електрік Компані", говорив далі Йонґ, може розвиватися тільки тоді, коли Злучені Держави будуть знаходитися в добрім положенню. Тому треба при голосуванню думати в першу чергу про добро держави.

Разом з тим запитано Йонґа, чи говернор Рузвелт не є часами дуже „радикальний". Йонґ відповів, що вважає Рузвелта здорово думаючою людиною, незалежною і розумною, яка не дасть на себе впливати радикалам ні консерватистам.

ВСЯ БІДА ЧЕРЕЗ ІЗОЛЯЦІЮ, КАЖЕ БЕЙКЕР.

БОСТОН. — Нютон Д. Бейкер, бувший секретар війни з часів адміністрації Вилсона, торкнувся на демократичнім вічу справи відношення Гувера до світа. Він казав, що Гувер твердить, що депресія повстала в Америці головно через те, що цілий світ попав у депресію. В такім випадку буде ліпше Америці тоді, коли поліпшиться положення інших держав. Та президент Гувер, заводячи високі тарифи, те положення ще більше погіршує. Треба зближуватися до Европи й до світа, а не ізолюватися від них, кінчив Бейкер.

ГУВЕР ЇДЕ ДО КАЛІФОРНІЇ ГОЛОСУВАТИ.

ВАШИНГТОН. — На думку президента ситуація так поліпшилася, що він може покинути столицю і виїхати до Пальо Альто, себто до свого дому, і там голосувати.

У своїй промові через радіо, звернений до свого рідного стейту й інших прибережних, президент переповів те, що він зробив для тих стейтів за час свого урядування. А Каліфорнії звернув увагу, що чейже стейт, з якого походить президент, не звернеться проти нього.

РУЗВЕЛТ ЗАДОРОГИЙ, КАЖЕ МИЛС.

НЮ ЙОРК. — Секретар скарбу Милс, говорячи в Брукліні, заявив, що говернор Рузвелт надто бюрократичний і безпрограмовий, а дотого ще й задорогий, щоби його вибирати президентом держави.

ГУВЕР НЕ ПЕРЕСТРАШИТЬ НАРОДУ, ЗАПЕВНЯЄ СМИТ.

ТРОЙ.—Бувший говернор Ал Смит атакував президента Гувера у своїй промові через радіо, кажучи, що Гувер, замісць обороняти політику своєї адміністрації, завдає людям страху. Та, говорив Смит, ніхто не зможе залякати Американців, бо вони, хочби не знати яке важке було положення, не попадуть у розпуку і не дадуть себе залякати.

СТАНОВИЩЕ ГУВЕРА ЩОДО ПРОГИБІЦІЇ НЕЗМІННЕ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер заявив, що він не відступає щодо прогибіції від того, що сказано в републиканській плятформі.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ВИДАЛЮВАННЯ З РОБОТИ.

НЮ ЙОРК. — Аж 100 полісменів розганяли яких два тузини безробітних, котрі під проводом провідника Ліота Гвайта наступали на будинок компанії Едисона на Перл улиці, щоби запротестувати проти звільнення 2,800 робітників. Гвайт казав, що компанія мала в тім часі, коли викидала робітників, $9,000,000 чистого річного доходу.

НЕ ПРИЗНАЄ ВЕЛИКОЇ ВАГИ ДО ЛОНДОНСЬКИХ РОЗРУХІВ.

НЮ ЙОРК. — Сер Ронелд Ліндсей, британський амбасадор, вернувшися з Лондону, каже, що в Англії відносини поліпшились, але все ще положення є дуже важке. Згадуючи про „похід голодуючих", він ствердив, що цей похід є виявом головно того, що людям уже забагато бездільности.

300,000 ПОЗБАВЛЕНІ ЗАСОБІВ ДО ЖИТТЯ В НЮ ДЖЕРЗИ.

НЮАРК. — Річний звіт стейтової допомогової адміністрації подає, що в стейті Ню Джерзи є під цю пору 300,000 осіб, позбавлених усяких засобів до життя. Це число підесеться зимою до 500,000. На допомогу безробітним треба буде видати $25,100,000.

КОЖДОГО ДНЯ ОДНО ЯБЛОКО.

ОЛБАНІ. — Чарлз Болдвин, стейтовий комішенер хліборобства, взиває населення до допомоги фармерам. Він каже, що коли кождий зість на день одно яблоко, то до Нового Року фармери позбудуться яких 20,000,000 бушлів яблок, що буде для них великою полекшею.

НЕМА ДОВІРЯ ДО ВЛАДИ, КАЖЕ КАКС.

СІНСІНАТІ. — Джеймс Какс, бувший говернор з Огайо й демократичний президент у 1920 р., твердить, що інтерес справедливости вимагає, щоби вибрати нову адміністрацію, бо американський нарід втратив довіря до републиканської партії.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

„КОЗА ДЕРЕЗА", весела диточа оперета М. Лисенка, буде передана через радіо на програмі. Сурми через діточий хор угорської церкви в Ню Йорку, під управою І. Н. Палажія, при акомпаніяменті орхестри під управою панни Аделі Кешеляк, в неділю, дня 6-го листопада, в годині 9 рано, зі стації WOV 1130 кс.

Рівночасно буде маленький відчит по англійськи про нашого великого композитора Миколу Лисенка в память 20-літньої річниці його смерти.

ДЕЩО ПРО ГОЛОВНОКОМАНДУЮЧОГО МОСКОВСЬКОЮ АРМІЄЮ.

(УП) Головнокомандуючий московською большевицькою армією був недавно на німецьких маневрах над Одрою. На початках світової війни мав він заледви 20 літ і в 1915 році попав у німецький полон. Перебував по ріжних таборах і там заприязнився був з деякими французькими старшинами. В таборі грав ролю аристократа й фільософа та покланявся навіть старому Перунові і робив з картону його статую. Найбільше ненавидів Англійців і Німців. В кріпості Інґольштадт було постановлено не віддавати почести німецьким старшинам. Раз притрапилось підпоручникови Тухачевському, що він не віддав почести комендантови кріпости. Мимо погроз він не виконав того, чого жадав від нього комендант. В часі революції він утік з полону і підпорядкував себе Троцькому. По наказу Троцького він боровся з чеськими леґіонами, відтак з Колчаком та Денікіном, а літом 1920 року, вже як командуючий армією, вів наступ на Польщу і Україну. Його дуже мало інтересував комунізм. У комунізмі бачив він лише аґітаційний засіб вдержання цілости Московщини. Він жив ідеями Петра Великого. Чистий московський патріот. Говорив він, що то все одно, чи Росія ввійде до Царгорода з православним хрестом, чи з комуністичною звіздою. Той самий Тухачевський командує українською, щоправда, тепер большевицькою армією. І чого Українцям сподіватися від того ярого московського патріота на випадок війни, це питання будучности.

ПЯТЬ МІСЯЦІВ ЗА НЕПРАВНЕ ПОБИРАННЯ ДОПОМОГИ.

Дирм С. Сворт у Келгарі (Канада) дістав $180 допомоги як безробітний, в той час, коли його жінка мала роботу і заробляла по 60 долярів місячно. За одержування допомоги під ложним претекстом засадив його поліційний суддя Скат на пять місяців до тюрми.

ЩЕ ГРАНАТА.

У Меншові (пов. Бережани) 11-літний Михайло Кулина бавився на стриху військовою гранатою, яку знайшов. Граната вибухла. Раненого хлопця в безнадійному стані відвезли до шпиталю.

ШТУЧНИЙ ДОЩ.

У Ленінграді під кермою проф. Оболенського відбуваються досліди з ділянки викликування штучного дощу. Перший дослід у невеличкому городі випав додатньо.

З ЦЕНТРА ОСЕРЕДКУ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ТОРГОВЛІ ЛИПСЬКА.

(УП) Цікавий спосіб реклями завела дирекція липських ярмарків. Всім заграничним покупцям, що приїздять до Липська і закуплять там в часі весняних чи осінних торгів товарів на суму стократ більшу, ніж виносять їх кошти подорожі, дирекція ярмарків звертає видатки на подорож. Вони мусять перед дирекцією виказатися відповідними паперами, що такі товари дійсно закупили. В останніх двох ярмарках виплатила дирекція на зворот видатків за подорож 190,000 марок. Тесаме, лише в більших розмірах, підготовлюється й на весняний ярмарок у 1933 році.

ЧИ ГОСПОДАРСЬКЕ ПОЛОЖЕННЯ КРАЩАЄ?

(УП) Одні говорять так, а другі ні. Та всетаки всюди працюється з великим вкладом енерґії. Так нпр. у Липську вже тепер ведеться підготовка до великого весняного ярмарку, не зважаючи на те, що кріза в загальному більшає. Як зачуваємо, зголосилися на весняний ярмарок багато чужинецьких фірм, як Італія, а зокрема місто Рим, Японія, Данія, Франція, Анґлія, Індія, Канада, Туреччина, Фінляндія, Норвеґія, Арґентина, Сербія, Румунія, Угорщина, Бразилія, Мексико, Чехія, Австрія і т. д. Всі вони повинні мали вже собі спеціяльні павільони в цілости або частинами і підготовляють свої виставки. Будуть виставляти на продаж переважно індустріяльні вироби.

Взагальному заінтересування липськими ярмарками досить велике. З цього виходилоб, що загальна господарська конюнктура повинна покращати і положення в цілому світі поліпшитись. Це покаже час.

КНИЖКА ПРО СВОБОДУ ПРЕСИ И ПРЕСОВУ НЕДОЛЮ.

З ініціятиви Французької Ліґи Оборони прав людини й громадянина має появитися в листопаді ц. р. збірна книжка, присвячена справі свободи преси. Книжка буде мати окрему частину, присвячену цензурним практикам у ріжних країнах середньої і східньої Европи. Польські опозиційні часописи впевняють, що з Польщі зібралось у цій книжці чимало, бо під оглядом пресових конфіскат Польща випередила Угорщину, Литву і Югославію. Зате про СРСР і про Італію буде в тій книжці дуже мало, тому, що в тих двох державах взагалі іншої преси, крім урядової та однопартійної. Чи буде в цій книжці щонебудь про долю української преси — не знаємо, бо, на превеликий жаль, здається ніхто цим не зайнявся.

НОЖАМИ ПОРІЗАЛИ ЧОЛОВІКА.

У Ворині (пов. Станиславів) на забаві в читальні „Просвіти" прийшло до суперечки між кількома учасниками. Коли вони вийшли з читальні на дорогу, один із них, Патрика, схопив у пояс Феця Дзюнгу та сильно його держав. Тоді два брати Ткачівські кинулися на Дзюнгу та формально порізали його ножами, так, що він згинув на місці. Потім вони ще поранили Мик. Дзюнгу.

ВИКЛАД ПРО УКРАЇНУ В БЕРЛІНІ.

(УП) Союз бувших горожан міста Данціґу в Берліні влаштував був у вівторок, 4 жовтня, в салі Шілертеатер у Берліні виклад про Україну. Виклад мав український журналіст Р. Ярий. В свойому викладі подав він у німецькій мові короткий нарис історичного розвою українського народу, його положення в часі світової війни і вкінці теперішне положення. Особливо занявся він був питанням культурним та господарським і виказав на підставі історичних даних, що українське господарство в давнішій історії стояло в дуже тісних звязках з містом Данціґом. В кінцевому слові голови Союза, д-ра Рікнера, було зазначено, що Данціґ, як і давніше, так і тепер надзвичайно заціканлений розвоем подій на Сході, а передовсім на Україні, від чого у великій мірі залежить і судьба Данціґу.

ПО 60 ВЛОМАХ ДО ІВАНОВОЇ ХАТИ.

Комісар чернівецької поліції, Попович, арештував Дмитра Захарійчука і його любку, Марію Фрунзу, що занималися злодійством. Захарійчука заскочили поліцисти в помешканню при вул. Полевій. При домашнім трусі знайшли велику скількість убрань порцеляни, срібних річей, годинників і т. д. Треба було двох фір, щоби відвезти всі крадені річи до бюра поліції. Захарійчук признався, що виконав в останнім часі 60 вломів.

РОСІЙСЬКА АРИСТОКРАТІЯ В ТЮРМІ.

В Ліоні (Франція) посадили в тюрму російських аристократів, а саме на рік графа Медена й барона Ріхтера, а на шість місяців княгиню Голіцин і баронову Вольф за те, що понатягали ріжних людей на великі грошеві суми, та за інші обманства.

ЧИ АДАМ І ЕВА БУЛИ — ТУРКАМИ?

В Анґорі відбувся недавно конґрес турецьких істориків, на якому особливо палко дебатували про початки турецької культури в середній Азії. Деякі учасники того конґресу твердили, що Турки є найстаршою расою і нацією світа, при чому вченими лінґвістичними виводами доказували, що й перші люди на землі були Турками. Біблійний рай перших людей знаходився, кажуть, у серці центральної Азії, а старотурецька культура нібито розпочалася — від одягу з листя, який пошила собі Ева.

АВСТРІЙСЬКІ ЗАЛІЗНИЦІ ЗАВЕЛИ СПАЛЬНІ ВАҐОНИ ТРЕТЬОЇ КЛЯСИ.

(УП) Між Віднем та Будапештом курсують тепер у поспішних потягах спеціяльні спальні ваґони, в яких є по 5 відділів спальних 1-шої і 2-гої кляси та 4 відділи для пасажирів 3-тьої кляси. В кождому відділі є по 3 ліжка. Австрійська дирекція залізниць надіється за вигоду пасажирів у часі крізи. Ліжка дуже дешеві, так, що й бідніша публика може на ці гроші позволити. Австрійці сподіваються, що це піднесе трохи туристичний рух в Австрії. Коли експеримент вдасться, то таку саму новину заведуть і по інших лініях.

БЕЗРОБІТНІ ДЕМОНСТРАНТИ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО СВОЇХ ДОМІВ.

НЕВДАЧА ДІСТАТИСЯ ДО ПАРЛЯМЕНТУ ЗДЕМОРАЛІЗУВАЛА ЇХ. ПОЛІЦІЯ АРЕШТУВАЛА КІЛЬКОХ ЛІДЕРІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Безробітні, що явилися з ріжних сторін Анґлії для участи в „поході голодних", почали вертатися до своїх домів. Вони тепер їдуть залізницями та автобусами. Гроші для оплати їх проїзду зібрали самі безробітні на вулицях Лондону від прохожих людей.

Невдача вломитися до парляменту та арештування лідерів привели до повної деморалізації „походу безробітних". Поліція захопила майже всі розкидки, інструкції та копії петиції до парляменту й уряду. Залишившись без проводу і вказівок, безробітні вже не могли втриматися проти поліції.

За час демонстрацій поранено 93 цивільних осіб та 32 полісменів. Між ними є кілька тяжко покалічених.

КРІВАВА БІЙКА КОМУНІСТІВ З НАЦІОНАЛІСТАМИ.

ГАМБУРҐ (Німеччина). — Двацять осіб поранено на вулицях міста підчас сутички комуністів з націоналістами. Між пораненими чотири знаходяться в критичному стані. Націоналісти й комуністи одночасно розліплювали на мурах міста свої передвиборчі оголошення, коли комуністи несподівано розпочали стрілянину з револьверів. В короткому часі віддано яких 50 стрілів.

Коли підоспіла нова група націоналістів-боєвиків, большевики втекли в бічні вулиці та в ріжні доми. Поліція скоро привернула порядок і спокій. Поліція арештувала лиш одного комуніста, пораненого в ногу. Останні встигли дуже швидко втекти. З чотирох тяжко-поранених націоналістів три вже вмерли.

ЕСПАНЦІ НЕ ДУЖЕ ХИЛЯТЬСЯ ДО ПРИЯЗНИ З ФРАНЦІЄЮ.

МАДРИД (Еспанія). — Французький премієрміністер Еріо вернувся до Франції з не дуже рожевими надіями щодо еспанської приязни до Франції. Не зважаючи на те, що уряд старався якнайбільше гостити Еріота та виказувати свою приязнь до Франції, преса й маси поставилися до нього не лише зимно, але й ворожо.

Еспанський нарід не хоче втягатися в ближче сприятелювання з Францією, бо не вірить миролюбним розмовам Еріота та цілої Франції. Еспанія тепер хоче всі свої сили направити на впорядкування й перебудову свого внутрішнього життя й не шукає ніяких зовнішніх клопотів.

ХОЧУТЬ ВТЯГНУТИ АМЕРИКУ В ЕВРОПЕЙСЬКІ СПРАВИ.

ПАРИЖ (Франція). — Уряд висунув новий проєкт міжнародного обеззброєння та попередження війни. В цьому проєкті Франція старається втягнути Америку до активної участи в европейських справах для підтримання мира.

На думку французьких політиків, має бути створений спеціяльний міжнародний штаб, у якого розпорядження всі держави, що приєднаються до спільної умови, давалиб певну скількість війська для боротьби з тою державою, котра наважиться порушити мир.

НІМЕЧЧИНА ДОМАГАЄТЬСЯ ЗМЕНШЕННЯ ПРИВАТНИХ БОРГІВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Приготування до міжнародньої фінансово-економічної конференції затягаються ще далі. Ніяка держава не хоче конференції раніше, поки не стане при владі новий президент Злучених Держав, якщо Гувер не буде перевибраний.

Тимчасом стають відомими проекти ріжних держав у справі впорядкування міжнародного економічного та фінансового життя світа. Найважніше з тих проєктів те, що Німеччина буде домагатися зменшення її приватних боргів Америці та іншим державам.

ЮГОСЛАВІЯ ШУКАЄ НОВИХ ШЛЯХІВ.

БІЛГОРОД (Югославія). — Тяжка фінансово-економічна та політична ситуація в Югославії змусила диктаторський уряд поспішно шукати виходу з неї. Король відкликав свого посла з Лондону, Баджіча, який є приятелем короля, а разом з тим сторонником демократичного устрою держави.

Балуджіч увесь час стоїть проти диктатури королівського уряду в Югославії та домагається демократичних реформ. Він тепер веде переговори з лідерами опозиції та з Хорватами в справі виборів до нового парляменту й перебудування Югославії на федеративних основах, як того домагаються Хорвати й Словінці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ЧУЖИНЕЦЬКА" ПРЕСА.

На німецько-американськім конґресі, що відбувся недавно в Ню Йорку, знов піднесено давне спірне питання чужинецької преси. Хоч на назву чужинецької преси заслугує в Америці всяка преса, крім хіба тої, що писана мовою червоношкірих тубильців, то назвою „чужинецької" преси охрещено тут усю пресу, писану не-анґлійською мовою.

Питання тої „чужинецької" преси стає спірним через те, що серед американського громадянства виринають час від часу люди, які хотіли би поставити законні межі видаванню й поширюванню не-анґлійської преси. Вживають вони на це ріжних арґументів. Мовляв, американська культура шириласяб серед іміґрантів скорше, якби іміґрантів заставити читати американську пресу. Іміґранти тоді зіллялись би скоро в одну масу, сталиб одноцільним народом. З такої одноцільности, мовляв, виплили би ріжні благодати, як спільність на час війни та злучена праця для одної культури в часі мира.

Не треба додавати, що звичайно поза такими течіями є часто з божевіллям межуюче упередження до всього чужого. Тому то й ці люди згори пятнують не-анґлійську пресу як чужинецьку. Де нема цього страху, там є матеріяльні інтереси, там є надія, що, навчившися читати по анґлійськи, іміґранти збільшать ринок для анґлійської преси й книжки. Не зважаючи на те, арґументи за обмеження преси трактується поважно, як диктовані ідейними мотивами.

Тому треба привитати виступи Американців на німецько-американському конґресі в обороні чужинецької преси. Президент Клюбу Реклями в Ню Йорку підчеркував вагу чужинецької преси для піддержання здорового американського горожанства та як носійку важних культурних вкладів в американське національне життя. Культуру в Америці, говорив він, можна поширяти не через зривання звязків з культурою, принесеною зі старого краю, але через піддержування принесеної культури та нащіплювання на неї культурних впливів Америки. Старокраєвої культури не можна піддержувати без піддержування преси, преси не можна піддержувати без піддержування мови, а мови — без піддержування школи в тій мові.

Щоби представити собі вповні вагу „чужинецької" преси, вистарчить уявити собі тільки, що було би з іміґрантом, якби так його одного гарного дня позбавити ґазети, писаної його рідною мовою. Звідки черпав би він свої вісти та заспокоював своє знання? Чим заспокоював би він свої почування, і які це були би почування? До чого він стремів би, якби йому відібрати ідеї й ідеали, які йому дає ґазета його рідною мовою?

ЧИМ ЖИЄ РІДНИЙ КРАЙ

(Реферат п. Евгена Ляховича, виголошений на річнім засіданню Виконавчого Комітету „Обєднання").

(2)

Тактика нинішнього проводу.

Нинішній старокраєвий провід не узнає вартости і творчої сили почувань. Мимо пересторог, мимо історичних ударів, мимо прикладів на чужих народах і мимо факту, що довголітня ґльорифікація інтелекту навіть на науковім полі не дала більших успіхів — він далі йде вперто шляхом всестороннього й обективного знання і свої провідні начеркує під кутом чистого раціоналізму. Поневолена нація на своїм жертвеннику мусить складати жертви, і то тяжкі жертви, а раціоналізм зправила перечеркує і заперечує всяку безкорисну жертву!

Наш нинішній ундо-радикальний провідний склад це в більшости ґрупа людей, які нехтують почуваннями і не тільки не плекають і не акумулюють серед мас їх моторичної сили, але цю силу розточують і деморалізують. Вони бояться, що всякий масовий відрух може потрясти також основами їх особистих позицій.

Наш нинішній провідний склад не хоче вести.

Тому в нього брак сталих політичних напрямних. Тому його тактика в шкідливий спосіб анархізує почування загалу. Тому обєктивною, до нічого незобовязуючою інтерпретацією даних ідей, їх вибір залишає в цілости загалови. Тому він безпощадно поборює український націоналізм, хоч формально заступає подібні ідеали.

Для ілюстрації наведу кілька фактів:

В часі „пацифікації", коли наше село кервавилося під ударами розгуканих польських уланів, на сторінках „Діла" появився цикль статей, які відтак стали звісними під назвою „засадничих речей". „Пацифікація" це був орґанізований злочин, виконаний державою на безбороннім населенню. Але це був політичний злочин і обовязком проводу було його не тільки за границею, але також у середині нації політично використати. В часі „пацифікації" показалося, які є в нас прекрасні маси. Звірства, яким доконувало польське військо над безборонним українським населенням, мали також на цілі відстрашити наше населення від участи у виборах. Але ефект тих звірств був цілком противний: наше село без ніякої виборчої аґітації взяло таку чисельну участь у виборах, як ніколи передтим. Вправді українських послів вийшло не багато, але це сталося з причини виборчих шахрайств. Це ствердили загально всі партії. Наш нарід у найширших консервативних шарах зрозумів, що з Польщею нам всетаки не подорозі. Він відчув також інтуїтивно, що гнобитель мусить бути дуже слабий, коли вживає аж таких драстичних засобів. Це було причиною загального національного підйому й у висліді такої чисельної участи в виборах.

Обовязком проводу було цей підйом стимулувати і зафіксувати в тревалі форми. Вправді цензура була дуже важка, за щонебудь арештували, але коли не можна було писати, то треба було бодай мовчати. Мовчанка говорить деколи більше від слів. Та наш провід не мовчав. На сторінках „Діла" появилися вище згадані „засадничі речі", в яких автор замісць моральної піддержки — вилляв отруту; замісць боєвого духа — проголосив капітуляцію. З редакторського крісла обізвався історичний раб, який гне спину перед тим, хто бє його в шкіру. Зміст тих статей крутився біля гадки, що нам треба резиґнувати з наших високих національних аспірацій, бо ми слабі, а ворог сильний, і треба задоволитися малим і приноровлюватися до обставин. Автор тих статей займає своє становище до сьогодня.

Подібною політичною отрутою були політичні процеси наших послів і чолових провідників. Про точний звіт тих процесів розписувалася широко наша політична преса. Це вповні зрозуміло, що обовязком обвинувачених було виправдувати себе перед судом і уникати тюрми. Але пощо було кормити тим загал, який під впливом цеї трійливої літератури почав радіти, коли посол показався справді невинним, хоч властиво повинен був його за це проклинати.

Деморалізуючо впливали також заяви льояльности. Польській розгуканій суспільности було мало нищити нас своїми силами. Їй захотілося, щоби охоту до політичної відрубности серед мас ми задавили таки власними руками. Наперед пішла нагінка польської преси, щоби наш провід відсепарувався від роботи УВО. Коли це було зроблено, окупант зажадав, щоби наш провід наклеймив і прокляв террор. Коли і це було зроблене, тоді польська публична опінія зажадала, щоби наш провід заявив себе льояльним супроти польської влади. Але окупант був все більше і більше захланним і ненаситним, та вимагав все нових і все сильніших заяв. Наш провід докотився до сліз і кріз плач запитав: скажіть нам, що ми маємо робити, щоби бути льояльними? Тепер зявився ґраф Борковський, який знав, що струни перетягати не можна. Він здержав трохи своїх земляків наукою, що „льояльний є той, хто є задоволений".

Розточуючо впливали на наш загал угодові коншахти, які появлялися якраз тоді, коли наша справа актуалізувалася на міжнародній арені. Такоюж була дискусія про зміну церковного календаря, потім автономістична програма і багато інших, які деморалізують і дезорієнтують загал, так, що він не має найменшого поняття, куди провід його веде й чого він хоче.

Брак сталих і ясних політичних ідеалів відбивається фатально на всіх інших культурно-освітних і економічних інституціях. Як згадано вище, нація складається з ріжних верств, які знову жиють соками соток ріжних суспільних інституцій. Хоч праця тих інституцій розпадається на ріжні ділянки, однак вона виростає з одного спільного національного кореня і повинна концентруватися також в напрямі одного спільного національного ідеалу. Їх роботу повинен координувати політичний провід. Наш провід, стоячи на вигіднім становищу обективного глядача, не накидає нашим інституціям ніякого, точно означеного завдання. Кожда інституція шукає ідеольоґічного підкладу для своєї роботи сама. Тому загальна творчість нації тратить багато через брак суцільности в ідеольоґічній підготовці. Брак часу не дозволяє мені тепер проаналізувати кожду інституцію зокрема. Зроблю це при іншій нагоді.

Реасумуючи сказане, політичні справи на українських землях під Польщею представляються так:

Зматеріялізована і зраціоналізована наша провідна верства думає, що основи нації містяться в матеріяльних добрах і інтелектуальних здобутках. У висліді наш політичний провід всю свою увагу звертає на екстензивний розріст промислових і торговельних кооператив, на Просвіти, школи й інші інституції. Але як у політиці, таксамо в тих інституціях духово-волевим емоційним чинником вперто нехтується, так, що мимо позірно гарних намірів проводу — на політичнім, економічнім і науковім полі ми осягаємо мінімальні успіхи.

Окупант хоче нас за всяку ціну зденаціоналізувати. Свої сили він концентрує проти наших народніх імпондерабілій проти нашої збірної волі й охоти до самостійного життя і розвою. Він вдаряє якраз у ту ділянку, яку наш провід так вперто занедбує і нехтує.

За духову резиґнацію до відрубного самостійного життя і розвою — окупант готов нам дати деякі матеріяльні й культурно-освітні полекші. До цеї виміни наш провід прямує. Він виплекує серед мас смак і охоту до матеріяльної консумції й вказує підступно, що всі матеріяльні добра нинішнього віку ми можемо дістати за ціну наших максимальних аспірацій, які властиво після нашої програної стали неактуальними, і сьогодня не являються нічим іншим, тільки засліпленим фанатизмом, неоправданим ніякою обєктивною, раціональною наукою. З тих причин він поборює завзято ті струї, які стараються скріплювати нашу внутрішню відпорність, як також вмовляє в наш загал, що львину частину всіх наших політичних нещасть спричинюють наші підпольні орґанізації.

Відрадні явища.

Але заразом підчеркую, що мимо цих невідрадних явищ нація не спить, а жиє, а навіть розвивається. Наші широкі маси мимо зусиль окупантів, щоби нас винародовити, зберігають свою національну відрубність. Мимо довголітньої роботи наших соціялістичних, радикальних і демократичних партій, які сатанізмом, демаґоґією і раціоналізмом вдаряли в релігію і церкву—широкі маси осталися льояльні своїй церкві. Мимо духової немочі нашої провідної верстви наші широкі маси прагнуть своєї самостійности і бережуть ті моральні позиції, які ми здобули в часі наших визвольних змагань.

Цьому рухови пособляє молодь, яка рекрутується з інтелігентних, селянських і робітничих кругів. Назва „Українець" асоціюється не так, як назва „Русин" з поняттям рабства, тільки з поняттям гордости. Молодь залюбки співає стрілецькі пісні і з випадків нашої визвольної війни творить ріжні геройські леґенди.

В кождому селі є кооператива, Просвіта або Луг. Хоч наші кооперативи з економічного боку стоять ще на досить низькому ґрунті — село їх солідарно піддержує, так, що в деяких селах, в яких перед війною жили і багатіли кілька Жидів — нині нема ні одної коршми. При читальнях істнують аматорські кружки, які ставлять ріжні драматичні штуки, а навіть Шевченківські концерти.

Скаже дехто: Просвіти і кооперативи роблять корисну роботу, а чейже вони повстали завдяки нинішньому проводови! — Що нинішній провід причинився до їх орґанізації — це правда. Але корисними для свого народу стали вони не під впливом центрального проводу, тільки під напором низів і націоналістичної молоді. Якби не ці два останні чинники— знайшлисяб люди, які Шевченкови старалисяб прищепити польонофільську ідеольоґію. Знов наші кооперативи вкрослиб у ворожий господарський орґанізм, поперехрещувалисяб з ним ріжними купецькими спільнотами, спуталисяб його кредитами тощо і замісць творити відрубну націоналістично-економічну одиницю — вони сталиб одним звеном у ланцюху окупанта.

Але хоч як радісними і многонадійними є настрої серед широких мас — ми мусимо все і на кождому кроці памятати, що коли їх не оформить і не сцентралізує провід — то вони знидіють і пропадуть. Наша історія знає багато таких випадків. Хоч наші маси своєю духовою культурою перевищають маси наших окупантів; хоч своєю глибокою етикою, тонкою естетикою і спрагою до поступу вони не уступають німецьким, французьким чи анґлійським масам — ми, сорок пять-міліонова нація, не маємо нині своєї держави. Бо після втрати нашої аристократії ми до нині не зуміли витиснути з себе справжнього проводу. Наші провідники з малими виїмками були дотепер більше або менше образованими крепаками, які захоплювалися зовнішньою формою життя, переймалися культом фізичного істнування і вірили у всесильність інтелекту, який помилково змішували з духовими цінностями. Ми мусимо витиснути з себе провід, який відзначавсяб не тільки високим знанням, але який умів би плекати й орудувати збірними почуваннями, збірною волею мас, який умів би і хотів би їх вести до побіди і в тій побіді, а не в матеріяльних добрах, бачив би нагороду.

Такий провід вже вилущується з підростаючих молодих поколінь, просяклих духом націоналізму.

З МУЗИКИ.

КОНКУРСОВІ НАГОРОДИ „ОБЄДНАННЯ".

На річнім засіданню Виконавчого Комітету Обєднання Українських Орґанізацій в Америці принято до відома й одобрено звіт Музичної Секції в справі конкурсу на музичні твори українських композиторів. Звіт складав п. Р. Придаткевич.

Признано такі нагороди:

$50 композиторови **Борисови Кудрикови** у Львові за скрипкову сонату.

$50 композиторови **Василеви Барвінському** у Львові за дві лемківські пісні на скрипку, сопран і фортепян.

Комісія складалася з таких музиків: п. Теофіль Вендт, британійський композитор, діриґент нюйорської міської симфонічної орхестри і симфонічної орхестри при касині в Нюпорт та професор університетів у Йоганнісбурґ і Лонґ Айленд. Крім нього в склад комісії входили: Михайло Гайворонський, Роман Придаткевич і О. Стеткевич.

П. Вендт надіслав обширну, дуже прихильну оцінку надісланих „Обєднанню" творів наших молодих композиторів.

В наступнім році „Обєднання" задумує знову розписати подібний конкурс.

Володимир Левицький.

ОСТАННІЙ АКТ ТРАҐЕДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ (УГА)

(З моїх споминів про 2 курінь, 8 бриґади, III корпусу, після його відвороту з Київа у вересні 1919 р.).

(19)

1/IV. Наш курінь прибув на стацію. Рано ваґонується 3 курінь, а наш після обіду. Ця робота треває до 3. год. півночі, головно з причини обозу. Також ваґони треба нам вичистити, бо „таварищі" доставили нам товарні нечисті ваґони, хоч самі їдуть особовими та сальонками. Їдемо дуже швидко та жартуємо собі, хоч біда, що так чорт з душею втікає, як її вхопить у свою владу після смерти. Ніч дуже холодна. Минаємо стацію Бірзулу, Кодиму й доїжджаємо до стації Рудниця. Тут арештовано червоного комісаря, Грузина Михайла Таращвілі, що перед трома днями вбив нашого отамана, Ярослава Воєвідку, команданта 9. гарматного полка. Галицька сторожа, зложена з одного четаря та сімох стрільців, везе комісаря на суд до Київа. Між нами йдуть балачки і тайні міркування про цей учинок, бо все обурене з приводу цього випадку. Очікуємо приїзду на стацію Вапнярку, де задумуємо своє зробити.

2/IV. Ми на стації Вапнярці. У ваґонах стоїть також ще невивантажений наш 11. полк. Стоять тут також большевицькі транспорти. В люксусових сальонках знаходиться проти нас штаб 41 совітської дивізії, й не пізнаєш, що це штаб селянсько-робітничої червоної частини. Мають офіцирські кухні з красавицями сестрами „Червоного Хреста" і підстрибкуватими кухарками; їжа І. кляси, хоч нам заборонили старшинську столову й за свої гроші. Тому їмо зі стрільцями й зовсім добре нам виходить, бо й так на фронті звикли до того. Ріжно говорять про причину вбийства от. Воєвідки. Одні, що сталося це задля грабіжі грошей та коня в отамана через комісаря, другі — що було це на тлі суперечки невиконання якогось наказу, бо Воєвідка не підлягав комісареви. Сталося це в селі Піщанка, де Воєвідка, важко ранений у живіт, помер по важких муках. Місцеве населення похоронило його на цвинтарі торжественно, бо зумів за короткий час здобути собі широкі симпатії серед населення. В годині 11. перед полуднем на тайній народі ініціяторів заговору рішено було одноголосно комісаря за ніяку ціну не пустити живим із Вапнярки. Мала надія є, щоби йому могло що злого статися на червонім суді в Київі. Четар Н., хор. Н., хор. Н., підхор. Н. зібрали швидко вибраних хлопців з обох полків 11. і 18. і впали до ваґону, в якому сидів комісар. Ситуація була важкою, бо сторожа, хоч Галичани (особливо четар, великий службовик) ніяк не хотіли видати комісаря. Щойно розброєння сторожі віддало комісаря в руки заговірників. Комісар, побачивши, що буде горячо, зловився залізних піддержок полиць ваґону та зачав кричати диким голосом грузинським говором: „Таваріще, не пайду!" А був це здоровий, плечистий хлоп із закрученим грузинським носом, з виглядом рафінованого садиста, в якого очі горіли злобою й пімстою. Але й Галичан опанувала тут жадоба кровавої пімсти за свого улюбленого отамана. Почувши рев комісаря, вчинився під ваґонами рух. Позбігалися моряки, що їхали тим же поїздом, та почали відгрожуватися в бік Галичан. Ситуація стала важкою, бо наші полки нічого не знали про цей задуманий самосуд. Два наші побігли до наших ваґонів та дали знати, що там комісаря тягнуть. Зробилося більше збіговище, моряки зникли, бо побачили, що нічого не вдіють. Комісар держиться сильно залізної піддержки полиць ваґона й реве страшним голосом; але один удар прикладом кріса по пальцях і він уже в наших руках. Хоч який дужий — летить він у руках розярених Галичан, як забавка, з ваґону на двір. Ведуть кілька кроків далі; втім наглий стріл у голову ззаду і він паде трупом на залізничий насип. Стрільці скидають його з насипу в рів і там залишають. Заговірники зникли, але комуна робить великий рух; зявляється комісія, що оглядає трупа, робить знимку та забирає трупа до ваґону до Жмеринки. З ним поїхала також роззброєна нами наша галицька сторожа, хоч ми радили четареви остатися в нас. На стації зробилося важке положення, бо червоні відгрожуються. Однак негайно заряджено строге поготівля обох полків, здвоєно стійки та виставлено на поготівлі скоростріли проти транспортів червоних. Пречудно виглядало, як самі моряки ще до приїзду комісії розібрали трупа з дорогої шуби, золотих перстенів чобіт і френча та забрали в нього гроші, яких він мав доволі. В наші руки попав його записник, в якому були списані жертви цього ката-садиста та поділені на катеґорії: контрреволюціонерів, білоґвардійців, петлюрівців, повстанців і т. д., а тепер зачав Галичанином, але й ним скінчив.

(Далі буде).

Припадок.

— Як то дивно: перший твій чоловік звався Адам, другий Богдан, а третій Володимир. Скажи мені, чи то припадок, чи ти добираєш собі відповідно до азбуки?

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Д. К., Алентавн, Па. — Не подаєте ніякого нового арґументу в справі Конвенції, тому годі повторяти те, що вже було. Ви за те, щоби не розписуватися більше над цею справою, але й це вже було піднесене.

Г. К., Вунсакет, Р. Ай. — Розуміємо Ваш добрий намір, але не можемо цього друкувати, бо це належить до платного оголошення. Інші громади оголошують завчасу Листопадові Свята й просять інші товариства здержатися на той день від підприємств. Про комітет буде нагода написати, як пришлете звіт зі свята, яке відбудеться 13. листопада, що Вам отсим оголошуємо.

М. А., Зіґлер, Ілл. — Ми таких голосів дістали дуже багато й помістили голоси тих, що перші забрали слово.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Успіхи українського танку.

В попереднім дописі до „Свободи" я писав про популярність українських танків серед чужинців у Ню Йорку. Здається, що український танок стає засобом, при помочі якого ми дістаємо доступ до чужинців та здобуваємо собі популярність. Де лише виступають українські танцюристи, там уся публика в захопленню симпатизує з Українцями.

Недавно виступали українські танцюристи на норвезьким святі в Бруклині. Вже в своїх оголошеннях перед концертом, в часописах та на радіо, Норвежці заповідали, що в програму свята входить український танок, який є найкращим танком на світі. Точка українського танку на цім концерті забрала коло години часу та викликала серед Норвежців таке захоплення, що саля ходором ходила від оплесків, які не уставали довгий час. Танцюристів наших гості не знали, як гостити, як ними натішитися. Всі висловлювалися, що це щось найкращого, що вони коли бачили. Згадати слід, що й норвезький народній танок є дуже красний. Вершком ентузіязму було це, коли один з визначних Норвежців і комітетовий цього концерту в захопленню відіпняв від своїх грудей золоту відзначку и припняв її п. М. Германови, який тоді проводив українськими танцюристами. Відзначка ця була дуже дорога для цього Норвежця, бо одержав він її від норвезького уряду в нагороду за його працю, якою він причинився до успіхів норвезьких атлетів на світовій олімпіяді, що відбулася цього року в Лос Енджелес, Кал. Відзначок таких було розданих між Норвежців заледви кілька на цілу Америку, тому теж була вона для нього неабиякою гордістю й усі зі здивуванням дивилися, як він її дарував Українцеви-танцюристови.

Безперечно, що серця нам всім радуються, коли бачимо, як наша народня штука захоплює чужинців та як вони її цінять, нераз може більше, ніж ми самі. Ми взагалі замало шануємо себе самих та все, що посідаємо, тому теж либонь нам так лихо всюди на світі.

Дня 15 жовтня, як було заповіджено, відбулася проба ріжних танцюристичних груп перед Раксі, славним театральним підприємцем, який хоче підібрати собі програму народньої штуки до театру „Редіо Сити". Перші танцювали Югославяни, а другі Українці, які танцювали „коломийку". Сам Раксі, який є дуже занятим чоловіком, не міг особисто бачити цілу програму, але негайно по українських танках устав і сказав коротку промову, в якій висловився, що це, що він бачив, дало йому „інспирейшен", яку він уложить собі в програму народньої штуки. Українські нюйорські танцюристи тепер надіються, що будуть незадовго танцювати в славнім новім „Редіо Сити".

Також на бали, урядженім французьким чужоземним легіоном у „Волдорф Асторія Готел" в Ню Йорку дня 22 жовтня виступали українські танцюристи й відтанцювали три танки. На бали присутні були, як офіціяльні репрезентанти, консулі 11-ох народів. Треба було дивуватися тій тишині, яка наступила в салі, коли на сцені появилися маленькі українські танцюристи. Всю увагу гостей прикував до себе український танок. А опісля саля дрижала від оплесків, щораз більше й більше, аж поки знову наші Українці не появилися продовжувати свою програму.

Та ось із цього приводу хочу ще коротко замітити, як то наші вороги, Поляки, а навіть Французи, на кожному кроці, де лише можливо, підставляють нам стільця під ноги й стараються знівечити нашу працю. Вже підчас перших двох танків у Поляків, які також мали своїх урядових представників в особі свого консуля та його урядників, бачилося насуплені лиця й незадоволені міни та чулося цілком голосно висказані слова „пся креф, ці Українці вшендзе сен пхайом". Але це не все. Коли по третім танку на салі не було кінця ентузіязмови, цього вже було Полякам забагато. Вони заінтервеніювали урядово у французькому комітеті балю, щоби більше не пускати Українців на сцену. А наші ще мали танцювати танок „Запорожський герць". Інтервенція польська осягнула свій результат і наших танцюристів вже більше на сцену не випущено. І так наші танцюристи були нікчемним способом позбавлені нагоди задемонструвати найкращий свій танок, який був би безперечно допровадив цілу салю до шалу захоплення.

Як розповідають наші танцюристи, то Поляки на всяких підприємствах починають уже вбирати своїх танцюристів в зовсім українські строї, презентуючи їх перед чужинцями як польських.

Український танок виконуз, як слід свою працю. Та чужинці щораз частіше допитуються, чому ми не співаємо перед ними ніколи, чому не виступають наші хори? — І дійсно, де наші хори? — Маю на думці в першій мірі Ню Йорк, де маємо три хори, не злі, та поза українськими кругами в останніх часах про них зовсім ніде більше не чути. Читаємо, що в інших містах наші хори часто появляються перед чужинцями й навіть здобувають нагороди, а в Ню Йорку цього не чуємо. Нема сумніву, що пісню нашу чужинці любили би не менше від нашого танку й вона, таксамо успішно як і танок, здобувала нам велику популярність і симпатію Американців та чужинців. Де наші — ще раз питаюся — хори? Чому вони не зорганізують себе як слід і не стараються проторувати собі дорогу на чужі сцени? — Час про це подумати. Самі співаки хорів повинні про це постаратися, коли вже їх проводи не дбають. Цеж велике задоволення для них самих, виступати між чужинцями, й величезна користь для всіх нас.

Українські танцюристи мають нагоду так часто виступати тому, що офіціяльно належать до американської організації „Фолкс Фестивал Кавнсел" у Ню Йорку. Подумати вартаб, чи не було би добре, щоб і наші хори туди належали та через це мали дуже часті нагоди виступати на ріжних чужинецьких підприємствах і навіть нераз заробити на вдержання самого хору та дірігента.

Тому хай українські хори в Ню Йорку не дармують, а візьмуться до праці, а певно в короткім часі будуть таксамо люблені чужинцями, як тепер наші танцюристи, і рівночасно виконуватимуть певну частину нашої пропаганди.

Евген Скоцко.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Ювилей Литовського Товариства.

В Филаделфії істнує уже 40 літ литовське Товариство св. Юра. Отсе Товариство обходить 23. листопада 40-літній ювилей. Підписаний уряд звертається отсею дорогою до Братів Українців з Филаделфії, як і до українських товариств, і просить їх взяти участь у тім святі. Така запала ухвала в нашім товаристві, щоби оту нашу просьбу подати до публичного відома.

Свято розпічнеться в 7 годині вечером у литовській галі „Літуенієн Мюзік Гол", на розі Алеґені евеню і Тілтон вулиці. В програму свята входять промови, артистичні продукції й забава з танцями.

Ми Литовці, будемо дуже раді бачити на тім святі нашого дорогого товариства якнайбільше наших Братів-Українців як гостей.

За Товариство св. Юра: **Юліян Маславсказ**, предс.; **Антанас Вайкшнора**, заст. предс.; **Пієтрас Єнелінкас**, секр. рек.; **Домінікас Байрунас**, секр. фін.; **Йозас Свенціцкас**, касієр.

Голоси Чит.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На Українську Виставу.

З ініціятиви Укр. Горож. Клюбу і заходами всіх установ нашої громади влаштовано дня 25 вересня пікнік на дохід української участи в Світовій Виставі в Шікаго.

Та пікнік не випав так як треба і чистого доходу було всього $10, які вислано до Виставового Комітету в Шікаго.

В короткім часі зорганізується Допомоговий Комітет Української Вистави і він буде збирати дальші жертви. І ми певні, що наші громадяни не відкажуться від помочі доброму ділу.

Ілія Каменюк, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

POLISH REIGN OF TERROR IS PROTESTED.

Persecution By Soldiers in Eastern Galicia Condemned at Ukrainian Meeting.

Protesting against the alleged persecution of Ukrainians in a reign of terror under the present Polish government, 300 American citizens of Ukrainian descent at a mass meeting Sunday afternoon in Lyric Hall on Park Street unanimously adopted a resolution setting forth conditions as they now exist in the Ukraine and demanding that the League of Nations take action in setting the status of the Ukrainian people lest they be driven to revolution. The meeting, held under the auspices of the local Ukrainian-American Citizens Committee, was presided over by Rev. Theodore Halenda, pastor of the Ukrainian Presbyterian Church, president of the committee.

The resolution was introduced following an address by Theodore Swistun, Ukrainian lawyer from Philadelphia, in which he outlined the present trouble in Soviet Russia, Eastern Galicia and Poland.

Wholesale Terrorization.

Wholesale terrorism by Polish soldiers and police, which has resulted in the death of many Ukrainians, imprisonment of hundreds of others, confiscation of property and destruction of churches and schools, is protested against in the resolution, which cites in detail these outrages in various sections of the country under the present government, stating that the present treatment is far worse than that which the people were subjected to under Czarist Russia.

Copies of the resolution will be drafted and sent to the secretary general of the League of Nations, the Secretary of State of the United States and the secretaries of state for foreign affairs of Great Britain, Japan, Italy and France and to the Polish Ambassador at Washington.

The resolution follows in part:

More Than 300 Arrested.

Whereas from June 23 to July 24, 1932, the Polish Government at the County of Lisko, Ukrainian Eastern Galicia, again organized a wholesale terrorism of the Ukrainian populace, which refused to furnish payless labor for the Polish landowners, and

Whereas Polish soldiers and police arrested more than 300 of Ukrainian men and women and handcuffed them and while escorting them to the town of Sanok abused and maltreated them, and

Whereas the arrested women have been separated from their infant children and kept imprisononed for several weeks without trial, and

Whereas there has been no harvesting in this section as the fields have all been burned over; the villages are full of Polish soldiers who hang the Ukrainian population on the slightest provocation and without any guilt of any kind being necessary; on August 17th, twelve boys were hung, near the village of Povorsk; in the surrounding villages many people have been hung, a large number of whom were innocent of any wrongdoing whatsoever. Many floggings are reported daily.

Whereas the peasants are poor and land hungry; the Polish Government inaugurated its notorious "land reform" in this section, which gave the land not to Ukrainian peasant who had lived there for centuries, but to Polish military colonists; the colonists had not the slightest idea of agriculture and were only sent to this territory to increase there the Polish numbers; they were given all possible help by the Polish Government, in credits, schools, cooperate societies, etc.; the Ukrainian not only received no help from the Polish Government, but when the Ukrainians living in East Galicia tried to help those in this territory by establishing schools, reading rooms, cooperative societies, etc., they were forbidden to do so; the Ukrainian peasants were taxed beyond all reason, and were compelled thus to carry all the burdens of a Polish citizen without receiving any of the privileges; when the Ukrainian parliamentary representatives, and their press, called the Polish Government's attention to the unfairness, and even danger, of this program, they were arrested and the newspapers confiscated.

Whereas this reign of Polish terror in Western Ukraine is continued unchecked and undiminished since the so-called Polish 'pacificaton' of the Ukrainian populace in 1930, when special police and cavalry detachments descended on practically all towns and villages of Western Ukraine and indulged in a campaign of savage floggings and other outrages, together with a systematic destruction of property.

Now therefore be it resolved

That we protest the wholesale massacre of the Ukrainians in Polissia who being abused beyond human endurance and having lost all hope in the League of Nations are being driven to take up arms to protect their rights.

That we demand that the affected persons be compensated for their property which has been confiscated or destroyed by Polish soldiers and police.

That we further demand that the signatories of the Paris National Minorities Treaty of 1919 namely, Great Britain, United States of America, Japan, Italy and France, create an international commission to investigate the conditions now existing in the Ukrainian territories under the occupation of Poland and justly give relief to the distressed Ukrainian population, which continuously suffers abuses under the merciless reign of Polish terror.

That we demand that the League of Nations revise its procedure as regards the complaints of the national minorities, so that those complaints can be heard of, and, finally, that the League of Nations do something about the status of the Ukrainians under Polish reign of terror, before the Ukrainians are driven from despair to revolution.

John Nesteruk, secretary; Rev. Theodore Halenda, chairman of meeting.

(The Hartford Daily Courant, Monday, October 31, 1932).

THE MEMORIAL OF BRITISH M.Ps. ON BEHALF OF WESTERN UKRAINE.

The Council of the League of Nations is by now accustomed to receiving petitions on behalf of the persecuted Ukrainian Minority in Eastern Galicia. But the memorial now sent to Geneva, signed by a group of Conservative, Liberal and Labour members of the British House of Commons, is not of the usual type. It does not refer to the beating of Ukrainian peasants or the destruction of their schools. It concentrates on the judicial aspect of the problem, and asks whether Poland has to-day any legal right to continue to exercise sovereignty over Eastern Galicia in view of the unfulfilled conditions laid down as the condition of that sovereignty. On March 15th, 1923, the problem of the Polish frontier was decided by the Conference of Ambasadors which made Eastern Galicia part of Poland, subject to certain limitations and saveguards. The preamble to this decision contains the following sentence: "Whereas it is recognised by Poland, that as far as the Eastern part of Galicia is concerned the ethnographical conditions necessitate an autonomous regime," and Mr. Bonar Law, then Prime Minister, definitely stated in reply to a question by Sir John Simon on March 20th, 1923, that the recognition of the necessity for Ukrainian autonomy by Poland was the condition upon which the Galician frontier was accepted. If it is suggested that this declaration by the Conference of Ambassadors does not confer a Treaty right upon the Ukrainian Minority, then by what right does Poland claim sovereignty over the Ukraine? The memorial suggests that the question whether Poland has granted Home Rule to the Ukraine in accordance with the intention expressed in the decision of the Conference of Ambassadors should be submitted to the Permanent Court of International Justice.

(The New Statesman and Nation, London, England, Oct. 15, 1932).

The Sport Whirl

—o—

REPORTS A SUCCESS OF A UKRAINIAN ATHLETE.

I saw the headline:

JADICK OUTPOINTS HARRISON HANDILY.

Under it, the newspaper reports:

"Johnnie Jadick, Junior welterweight champion, last night outpointed Joie Harrison of Passaic at the armory in Paterson. An old cut over Harrison's left eye was opened by Jadick in the fifth round, after which Harrison lost his effectiveness.

"Harison was a real threat to Jadick during the first four rounds, so much so that going into the fifth he actually was out in front.

"And then came the fifth and eye injury. Through the sixth, seventh, eighth and ninth rounds Jadick boxed and punched his way to a lead which kept getting larger as the minutes passed. In the ninth round, Jadick swished a left book to the chin and for the first time Harrison rocked perceptibly on his heels. It was a tip-off for what was to come in the finale.

"Harrison was the one who tore out in the tenth. Jadick bottled him up, and then began to toss a few of his own. Suddenly from nowhere came a left stab and a right hand uppercut which nailed Joie flush one the chin. The punch knocked Harrison down so hard that his head bounced off the floor. It looked like curtains for Harrison, as he took Referee Gene Romans' count of nine. Fortunately for Harrison, Jadick was wild and Joie weathered the gale."

The above writeup appeared in the Newark Evening News, of October 20. To this let me add that this year Jadick also beat that popular Italian lightweight Tony Canzoneri. For the benefit of our Ukrainian sport fans who have not seen my previous article in the Svoboda, I again mention the fact that Jadick is our own Ukrainian lad.

Another Ukrainian gridiron star who is making good in Newark, is Joe Bakum, playing a flashing guard on the Central High varsity. Joe is the brother of Walter, who earned fame as Captain of South Side High Basketball team in the past.

A Newarker.

—o—

CHICAGO, ILL.

A Ukrainian in Bicycle Race.— News of Leo Rodak and Bronko Nagurski.

GOOD NEWS! UKRAINIAN SPORT FANS.

Three of your Ukrainian Stars are returning to the Sport Whirl. Mickey Rodak of Chicago is competing in Chicago's twenty-eighth international six-day bicycle race. Mickey is paired with Bobby Walthour of New York. Mickey is a sturdy rider and very popular with the fans. Experts predict that Mickey and Bobby have an exelent chance to win the bike grind.

Leo Rodak, younger brother of Mickey will resume boxing shortly. Leo is a star amateur boxer and a credit to the amateur ranks. His fighting spirit has won him many plaudits from the fight fans. Leo will be engaged to box local talent this winter. Bronko Nagurski, the human battering-ram of the Chicago Bears Professional football team, has returned to his full stride this season. His spectacular dashes and plunges have earned for him the name of the human battering-ram. In a recent game against Stapleton, Bronko rammed his way to two touch-downs, enabling his team to win. He rates third in the professional league in yardage gained from the scrimmage line. Bronko is coming and coming fast.

By **Michael Zelisko,**
Bridge-port, Chicago.

—o—

A CHALLENGE AND A SUGGESTION.

I enjoy reading the Sport Whirl Section in the Svoboda, but I fear that the column may fade down as some pessimists have predicted it would. Lest this should happen, we, who are interested in Sports, should let other athletes in other localities know what is going on in ours.

I am sure that through the Svoboda we may meet all, and that our newspaper would be willing to do all in its power to help us organize a Ukrainian basketball League, or whatever we want. The paper will surely give such an undertaking all the publicity it can. Through its columns many younger Ukrainians can meet socially, so to say.

I would like to accept the challenge of Michael Borchansky of Rochester, New York, but I do not know how we could meet the traveling expenses of our trip from Ludlow, Massachusets, to Rochester.

Michael Stolar,
137 State Street, Ludlow, Mass.

ПОДЯКА.

Я нижче підписаний, член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 193 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку всім головним урядникам за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали помічю в моїм скрутнім положенню, бо мені вже грозила утрата членства в У. Н. Союзі. Таксамо дякую сердечно відділовим урядникам і членам за їх поміч для мене, і дай, Боже, щоби наш батько Союз зростав у більшу силу.

Роман Федорка,
Порт Джервіс, Н. И.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КОРТІС БЕЙ, МД. Спеціяльний мітінґ відділу 81 відбудеться в неділю, 6. листопада, в одині 4-тій пополудни, в гали церковній, в справі реформи. Просяться всіх членів прибути на цей мітінґ. — Ів. Маліновський, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. Січ. від. 136, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 6. листопада, в годині 1-ій пополудни, в гали парафіяльній, 220 Дзень ул. На цих зборах будуть роздані табельки з поясненнями виміни старих грамот на нові. Члени котрі довгують по 3 місяці, коли не являться на цей мітінґ, будуть наражені на утрату усіх прав членських. На цих зборах буде також обговорена справа відсвяткування свята завішення оружа. — И. Сус, предс.; Д. Капраль, кас.; А. Крупа, секр.

БРУКЛИН, Н. И. Бр. Пресв. Тройці від. 203, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в суботу, 5. листопада, в годині 8-мій ввечір, в гали церковній. Повинністю кождого члена є прийти на цей мітінґ бо є важні справи до полагодження. На цім мітінґу кождому членови з осібна буде пояснено, як головний уряд опрацював виміну старих грамот на нові. — Дм. Сенюта, секр.

ЛІПШЕ НЕ МАТИ НІЯКОГО ПЛЯНУ НІЖ МАТИ ШКІДЛИВИЙ ПЛЯН.

Якби провідники Демократичної Партії не мали ніякого пляну проти депресії, то американська нація булаби певною бодай того що на випадок вибору Розвелта депресія скінчиться своїм нормальним ходом в 1935. році, бо й друга депресія після цивільної війни тривала 6 років. Але, на жаль, демократи мають плян, який вже не лише спиняє Гуверівське моментум в напрямі добробуту, але й грозить протягненням депресії поза рік 1935-ий. Демократичний, фармерський плян грозить руїною тяжкій індустрії і тим робітникам що живуть з неї, грозить торговли, банкам, асекураціям, залізницям, вартісним облігаціям. Гуверський плян, який вже дав сензаційний вислід, має одну мету: будувати бизнесовий кредит. Демократичний плян має на меті підвисшити ціни, передовсім фармерські ціни, котрі вже й так стоять вище світових цін, що обтинає заграничну торговлю; підвишка цін, по пляні демократів, має наступити яко вислід друкования безвартісних паперових грошей, і демократичний Конґрес вже спричинив видрукования сто міліонів долярів без покриття в золоті. Є в пляні демократів видрукувати кілька біліонів таких бурлескових грошей. Вислідом демократичного пляну буде знищення кредиту, утеча золота, застій в бизнесі. Хто вміє читати звіти Федеральної Резервової Системи, той знає, що характеристикою цеї депресії не є кріза або ліквідація банкового кредиту, а є кріза і ліквідація приватного кредиту. Грошей в Америці тепер більще як було в 1929. році, і більше ніж треба; але кредит, що будується на грошевих резервах, скорчився на дві третині, себто, обіг грошей сильно зменшився. Що воно так є, свідчить слідуючий звіт Федеральної Резервової Системи, виданий якраз в рік потім як зачалася депресія:

	X 15,1930	X 16,1929
Били дисконтовані	210	— 639
Били куплені	185	— 175
Федеральні облігації	602	464
Инший Р. Б. кредит	47	— 63
Весь Р. Б. кредит	1,044	— 413
Засіб золота	4,515	136
Скарбові гроші	1,796	15
Гроші в обігу	4,497	— 292
Баланси членів Р. Б.	2,440	32
Нечленські депозити	419	——

Повища табеля, в переводі на звичайну мову, каже так: банковий кредит таний, але ніхто не хоче кредиту і билів дисконтовано в 1930. році на 639 міліонів менше ніж це було в 1929. році, а на зменшення попиту за кредитом банковим зложилися три причини: перша, золота довезено до Америки 136 міліонів; друга, грошей в обігу зменшилося в 292 міліонів, бо як ціни падуть, то й менше грошей треба; третя, люде не хотять кредиту, бо нема зарібків і тяжко віддати позичку, а що грошей забагато і нема де їх подіти, то вложено 464 міліонів в федеральні цінні папери, хотяй процент на них менший ніж банки платять людям на ощадности; резервні баланси членів майже незмінні, значить, не було ліквідації банкового кредиту. З табелі видно, що плян Гувера — будувати кредит бизнесовий — є ґеніяльним пляном, де плян демократів — друкувати паперові гроші, котрих вже й так забагато, — є руїнницьким пляном. За кілька останніх літ Росія видрукувала поверх пять біліонів рублів, на які при кінци 1931. року було 8 процент покриття в золоті. Якби такий бурлесковий плян був виходом з депресії, то людям не треба нічим журитися, але Росія в економічній руїні, заграничний баланс неґативний на кількасот міліонів, а по українських селах голод. Вибір Розвелта означає голод в американських містах найдалі в 1934. році. Тепер є збіже в шпихлірах, але нема кредиту, й тому консумпція спинена, але Гувер будує кредит по пляні, який дає очивидний вислід. За Розвелта не буде ні кредиту ні збіжа в шпихлірах, як нема їх на Україні, ні в ніякій державі, що друкує бурлескові гроші. Стійте сильно за Гувером. Стійте за правдивим американським доляром, котрий має досі пошану в цілім світі. — Paid by The University of Chicago Alumni's Hoover for President Committee. — Wm. Schull, for the Ukrainian Section.

(Оголошення—Advertisement).

СОЮЗ УКРАЇНОК З ПРИВОДУ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ В ШИКАҐО.

WOMEN'S ROLE IN CHICAGO FAIR.

CHICAGO, Oct. 14 (By International News Service). — Contributions of woman to the social and economic life of the world during the last 100 years will be fully represented at the 1933 Century of Progress Exposition.

There will be no special Women's building, because "woman's position in the economic and social world has become too important to be isolated in a special building," officials in charge of arrangements declare.

Plans are also being pushed for the International Congress of Women that will be held in conjunction with the exposition.

Lea Madsin Phillips, New York attorney, president of the National Council of Women and of the International Federation of Business and Professional Women, heads the planning committee.

З вище наведеної новинки бачимо, що коли не буде осібної жіночої вистави в Шікаґо, то тимсамим відпаде й вистава С. У. А. Це однак не змінює в нічім плянів С. У. А. щодо закупна експонатів, котрі будуть ужиті на виставі в українськім павільоні. Союз Українок Америки ніколи не думав шкодити справі загальної української вистави, а тільки хотів використати добру нагоду і бути репрезентованим у міжнароднім жіночім павільоні, де жіноцтво всього світа виказалоб здобутки праці жінок ріжних народів. На цю спеціяльну виставу СУА потребувалби яких $2,000.00. Це є дрібна сума супроти того, що потребує Шікаґовський Комітет на український павільон і експонати. Головна Управа С. У. А. була і є певна, що зорганізоване при С. У. А. жіноцтво може зібрати більше ніж дві тисячі долярів, потрібних на експонати С. У. А. А як збере, то надвишку зібраних грошей вислалиб ми до Виставового Комітету в Шікаґо. Але для повної контролі і відповідальности відділів Головної Управи, С. У. А. збирає ці гроші у своїм заряді.

Головна Управа С. У. А. звертається отсим до своїх відділів з проханням продовжувати ту акцію згідно з висланими вказівками.

Шікаґовському Комітетови і всьому українському загалови заявляємо, що надвишку з двох тисяч, які призначені на закупно експонатів як власність С. У. А., Виставовий Комітет при С. У. А., при централі СУА в Ню Йорку, вишле до Виставового Комітету в Шікаґо.

Головна Управа Союза Українок Америки.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(92)

Побачивши Тарзана, Естебан перелякався на смерть і кинувся тікати стрімголов у джунґлі. Він тепер думав лише одно: як утекти від страшного Тарзана. Естебан біг з усеї сили густими кущами, не знаючи, куди він біжить. Торбинку з діямантами він тримав міцно в своїх руках. Його рука мов заклякла на торбинці. Гострі шпички ростин кололи його й дерли тіло. Його леопардова шкіра була вже добре пошматована, зачіпаючись за шпички.

Ще більший жах охопив Естебана, коли він почув, що хтось важкий женеться за ним. Він напружував усі свої сили, щоб утекти. Оглянувшись, Естебан побачив у джунґлях два зелені вогники від очей льва, котрий доганяв його. В той час перед утікачем блиснуло плесо ріки. Естебан зачепився знову леопардовою шкірою за кущ. З силою він рвонувся вперед, роздер шкіру й лишив її на кущі. Сам кинувся стрімголов у ріку. Лев схопив шкіру.

—o—

Кілька разів лев глянув на воду, на якій розходилися круги від того місця, де Естебан пірнув у неї. Естебана не видно було й лев повернувся до свого пана. Коли Естебан виринув на поверхню води, він побачив себе біля великого дерева, що плило по течії. Це дерево закрило його від очей льва. Цілу ніч Естебан плив на ньому, тримаючи в своїх руках торбинку з дорогоцінностями. Кілька разів він трохи не став жертвою крокодилів.

Вранці його побачили дикуни. „Це річний чорт пливе!" — сказав один. „О, так, тепер ми не можемо ловити риби", відповів старий дикун, лікар-чарівник. „Ні, це не чорт!" — завважив грубим голосом людоїд Обебе. „Ти вже став старий і твоя медицина нічого не пособляє. Ти тепер хочеш нас лякати чортом", говорив далі Обебе. „Це Тарзан з малп. Я знаю його добре!" Всі людоїди знали Тарзана й боялися та ненавиділи його за боротьбу проти людоїдства.